

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

GEOLOGIYA. TUPROQLAR GEOGRAFIYASI
O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi: 110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi: 60111000 – Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari

Chirchiq – 2023

Fan/modul kodi GTGM110	O'quv yili 2023-2024	Semestr 1-2	ECTS - Kreditlar 6-4
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4-4
Fanning nomi	Tuproqlar	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Geologiya. geografiyasi	120	180
2.	I. Fanning mazmuni. Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga "Geologiya. Tuproqlar geografiyasi" fanining tadqiqot ob'ekti va predmeti, tadqiqot usullari, fanning rivojlanish bosqichlari, geologik jarayonlar, minerallar paydo bo'lishi, foydali qazilmalarining ahamiyati, yerning geologik rivojlanish tarixi, con, era va davrlar mazmunini o'rgatish hamda tuproq hosil bo'lish omillari, tuproqning tabiat komponenti sifatida boshqa komponentlar bilan o'zaro ta'sir va aloqada rivojlanishi, tuproqlarning turlari, xossalari, geografik tarqalishi, uni kartalashtirish masalalariga oid bilimlar berish va o'rgatishdan iborat. Fanning oldiga qo'ygan vazifalari - quyidagilardan iborat: - "Geologiya" fanining predmeti, o'rganish ob'ekti, maqsadi va vazifalari hamda uning ahamiyatini tushintirish; - Kristall panjaralar, kristallografik shakllar bilan tanishtirish; - Endogen geologik jarayonlar haqida to'g'risida bilimlar berish; - Magmatogen va magmadan so'nggi jarayonlarga oid bilimlar berish; - Metamorfik jarayonlar va metamorfik tog' jinslarini o'rganish; - Tektonik jarayonlar va ularning ahamiyatini tahlil qilish; - Ekzogen geologik (nurash) jarayonlarga oid bilimlar berish; - Dengiz va okeanlarning geologik faoliyatini o'rganish; - Paleontologiya va Paleogeografiya asoslari haqida ma'lumotlar berish; - Paleozoologiya, paleobotanika haqida tushunchalarni tanishtirish; - Stratigrafiya, geoxronologiya haqida ma'lumotlar berish; - tabiatda modda va energiya almashuvining tuproq hosil bo'lishidagi ahamiyatini tushintirish. - pleystotsen yotqiziqlar asosiy tuproq hosil qiluvchi jinslar ekanligini tushintirish; - tuproqlarning umumiy fizik va fizik-kimyoviy xossalari to'g'risida bilimlar berish; - tuproq va tuproq hosil qiluvchi tog' jinslarining mineral va kimyoviy tarkibi to'g'risida bilimlar berish; - tuproq hosil qiluvchi tog' jinslarining tuproqlar geografiyasiga ta'siriga oid bilimlar berish; - tuproqlar morfologiyasi to'g'risida bilimlar berish; - tuproqlar tasnifi haqida bilimlar berish;		

- tuproqlarning zonal tarqalishi to'g'risida bilimlar berish; - tog'larda tuproqlarning balandlik mintaqalari qonuniylari asosida joylashishiga oid bilimlar berish; - O'zbekiston tuproqlari to'g'risida batafsil bilimlar berish; - vohalardagi tuproqlarga oid bilimlar berish; - tuproq kartalari va ularning ahamiyati haqidagi bilimlar berish; - tuproq muhofazasiga oid bilimlar berishdan iboratdir.	II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-Mavzu: Fanning maqsadi va vazifalari, Geologiya fanining tarmoqlari. Geologiya fanining rivojlanish tarixi "Geologiya" fanining predmeti, o'rganish ob'ekti, maqsadi va vazifalari, fanning boshqa fanlar bilan aloqadorligi. Geologiya fanining rivojlanish tarixiga tavsif. 2-mavzu: Yer sharining koinotda tutgan o'rni. Osmon yoritgichlari haqida tushuncha. Quyosh tizimi Minerologiya. Mineral va tog' jinslari haqida tushuncha. Tog' jinslarining genetik turlari Yer sharining koinotda tutgan o'rni. Osmon yoritgichlari haqida tushuncha. Quyosh tizimi haqida tushuncha berish. Minerologiya nimani o'rganadi. Kristall panjaralar, kristallografik shakllar. Minerallar va tog' jinslari haqida tushuncha. Konlar va foydali qazilma konlari haqida tushuncha. 3-mavzu: Endogen geologik jarayonlar. Magmatizm. Vulkanlar haqida tushuncha va ularning mahsulotlari. Effuziv va intruziv jinslar. Ular bilan bog'liq holda shakllangan foydali qazilma boyliklar Tabiiy geografik jarayonlar haqida tushuncha. Endogen geologik jarayonlar haqida tushuncha. Endogen geologik jarayonlar. Magmatizm. Intruziv va effuziv magmatizmi. Effuziv magmatizm - vulkanizm. Vulqonlar va ularning turlari. Magmatik jarayonlar bilan bog'liq qazilma boyliklarning hosil bo'lishi haqida. Vulkanlar haqida tushuncha va ularning mahsulotlari to'g'risida ma'lumotlar berish. Effuziv va intruziv jinslar va ular bilan bog'liq holda shakllangan foydali qazilma boyliklarning paydo bo'lishi haqida bilimlar berish. 4-mavzu: Zilzila. Seysmik va aseysmik hududlar geologiyasi. Ekzogen geologik jarayonlar haqida tushuncha. Nurash va uning geologik ahamiyati Tektonik harakatlarning xillari. Yerning asosiy geoshtukturalari. Geosinklinal va platforma viloyatlari va ularning unsurlari. Litosfera tektonik plitalari. Seysmik mintaqalar. Falokatli zilzilalar tarixi. Ekzogen geologik (nurash) jarayonlar. Ekzogen geologik (nurash) jarayonlar natijasida paydo bo'lgan tog' jinslari va foydali qazilma boyliklari hamda ularning ahamiyati. 5-mavzu. Gidrosferaning geologik faoliyati. Okean va dengizlarning geologik faoliyati. Daryolarning geologik faoliyati. O'zan eroziyasi, jarlanish, suffoziya
--	---

Dengiz va okeanlarning geologik faoliyati natijasida paydo bo'lgan tog' jinslari va foydali qazilma boyliklari hamda ularning ahamiyati. Daryolar suvlarining geologik faoliyati natijasida paydo bo'lgan tog' jinslari va foydali qazilma boyliklari hamda ularning ahamiyati. O'zan eroziyasi, jarlanish, suffoziya.

6-mavzu. Yer osti suvlarining geologik faoliyati. Karst va psevd karst.

Ko'l va botqoqliklarning geologik faoliyati

Yer osti suvlarining geologik faoliyati natijasida paydo bo'lgan tog' jinslari va foydali qazilma boyliklari hamda ularning ahamiyati. Karstlar. Ko'l va botqoqliklarning geologik faoliyati o'rganish. Ko'l va botqoqliklarning geologik faoliyati natijasida paydo bo'lgan tog' jinslari va foydali qazilma boyliklari hamda ularning ahamiyati. Cho'kindi tog' jinslari aniqlash.

7-mavzu. Muzliklarning geologik faoliyati, tog' muzlikliklari. Quyi muzliklar va abadiy do'ngloq yerlarning geologik faoliyati. Shamolning geologik faoliyati

Muzlik geologik faoliyati. Tog' muzliklarining geologik faoliyati natijasida paydo bo'lgan tog' jinslari va foydali qazilma boyliklari hamda ularning ahamiyati. Morenalar. Shamolning geologik faoliyati. Shamollarining geologik faoliyati natijasida paydo bo'lgan tog' jinslari va foydali qazilma boyliklari hamda ularning ahamiyati

8-mavzu. Shamolning geologik faoliyati

Shamolning geologik faoliyati natijasida paydo bo'lgan tog' jinslari va foydali qazilma boyliklari hamda ularning ahamiyati

9-mavzu. Paleontologiya va Paleogeografiya asoslari.

Paleontologiya asoslari niamni o'rganadi? Paleontologiya fani haqida asosiy tushunchalar. Paleontologiya va Paleogeografiyning boshqa fanlar bilan aloqasi.

10-mavzu. Paleozoologiya, paleobotanika.

Paleozoologiya, paleobotanika haqida tushuncha. Toshqotgan xayvonot va o'simliklar dunyosining saqlanish holatlari va ularning geologik hamda paleogeografiya sohalaridagi xizmati. Fatsiya va formatsiyalar haqida tushuncha.

11-mavzu. Stratigrafiya. Yerning geologik rivojlanish tarixi. Tog' ko'tarilish bosqichlari.

Stratigrafiya, geoxronologiya haqida tushuncha. Geologik vaqt hisobi. Yerning geologik rivojlanish tarixi. O'zbekistonning geologik rivojlanish tarixi.

12-mavzu. Tokembriy geologik davrlarning rivojlanish tarixi. Arxey, proterozoy erasi

O'zbekistonning geologik tuzilishi. Arxey erasi rivojlanish tarixi. Proterozoy erasi geologik tarixi. Proterozoy erasi rel'efi, flora va faunasi.

13-Mavzu: Paleozoy geologik davri tarixi. Kembriy, ordovik, silur, devon, toshko'mir, perm davrlari

Paleozoy geologik davrlari. Kembriy davri tog' paydo bo'lish bosqichlari va flora va faunasi. Ordovik va Silur davri tog' paydo bo'lish bosqichlari va flora va faunasi. Devon, Toshko'mir va Silur davri tog' paydo bo'lish bosqichlari, flora va faunasi.

14-Mavzu: Mezazoy erasi. Trias, yura, bo'r davrlari

Mezazoy erasi: trias, yura va bo'r geologik davrlari tarixi. Mezazoy erasi tog' paydo bo'lish bosqichlari, flora va faunasi

15-Mavzu: Kaynazoy erasi. Paleogen, neogen, to'rtlamchi davrlari

Kaynazoy erasi: Paleogen, neogen va to'rtlamchi (antropogen) davrlari tarixi. Kaynazoy erasi tog' paydo bo'lish bosqichlari, flora va faunasi.

16-mavzu. Tabiiy geografiya uchun tuproqshunoslik va tuproqlar geografiyasining ahamiyati.

Tuproq to'g'risida tushuncha. Uning tabiiy hosila ekanligi. Tuproqlarni o'rganishning iqtisodiyot uchun muhimligi. Tuproqlarni o'rganish usul (metod)lari. Tabiiy geografik bilim va tadqiqotlar uchun tuproqshunoslik va tuproqlar geografiyasining ahamiyati. Tuproqshunoslik fanining maqsad va vazifalari.

17-mavzu. Tuproqlarni o'rganish tarixi

V.V.Dokuchaev-tuproq va tuproqlar geografiyasi to'g'risidagi fanning asoschisi ekanligi. Tuproqshunoslik va tuproqlar geografiyasiga oid tadqiqotlarning Dokuchaevgacha bo'lgan, Dokuchaev davri, Dokuchaevdan keyingi tadqiqotlar davri. Tuproq - geografik tadqiqotlarning ikkinchi jahon urushigacha, urushdan keyingi va hozirgi davri bosqichlari Yevropa mamlakatlaridagi tadqiqotlar.

18-mavzu. Giperegenez jarayoni va tuproq hosil qiluvchi tog' jinslarining vujudga kelishi

Giperegenez (nurash) jarayoni. Mineral va tog' jinslari. Fizik, biologik, kimyoviy nurash. Tuproq ona jinsi va tuproqning mexanik tarkibi. Tuproq paydo qiluvchi ona jinslar. Tuproqlarning umumiy fizik va fizik-kimyoviy xususidarlari. Tuproq va tuproq hosil qiluvchi jinslarning mineral va kimyoviy tarkibi.

19- mavzu. Tuproq hosil bo'lishining biologik omillari va tuproqning organik qismi

Mikroorganizmlar va tuproqlar geografiyasi, O'simliklarning tuproqlar geografiyasidagi o'rni, Hayvonot olamining tuproqlar geografiyasidagi ahamiyati va tuproqlarning organik qismi.

20-mavzu. Tuproq hosil bo'lishida iqlim va gidrologik omillarning o'rni

Tuproq hosil bo'lishida iqlimning bevosita va bilvosita ta'siri. Tuproqning issiqlik tartibi. Tuproqning suv tartibi. Tuproq hosil bo'lishida shamolning roli.

21-mavzu. Tuproq hosil bo'lishida rel'efning ahamiyati

Relief yer yuzasida quyosh energiyasi va atmosfera yog'inlarining taqsimotchisi sifatida. Moddalar migratsiyasida rel'efning roli. Relief va tuproqlar geografiyasi.

22-mavzu. Tuproqlarning morfologiyasi, tarkibi, tuzilmasi va xossalari
Tuproqning morfologik belgilari. Tuproq kesmasi va genetik qatlamlar. Tuproqlarning morfologiyasi va kimyoviy tarkibi. Tuproq tuzilmasi. Tuproqning fizik va fizik-mexanik xossalari. Tuproq tuzilmasining paydo bo'lishi. Tuproq tuzilmasining buzilishi (yo'qotilishi), uni tiklash va asrash.

23-mavzu. Tuproqlar tasnifi, turlari va tuproq unumdorligi

Tuproqlar tasnifi va tasniflash tamoyillari. Tuproq tashxisi. Tuproq unumdorligi va uning turlari. Tuproq unumdorligini oshirishda xorijiy mamlakatlar tajribasi.

24-mavzu. Geografik zonallik qonuniyati va tuproq-geografik rayonlashtirish

Geografik zonalar to'g'risidagi ta'limot. Tuproqlar geografiyasining umumiy qonuniyatlari. Tuproq – geografik rayonlashtirish.

25-mavzu. Arktika, tundra va o'rmon tundra tuproqlari (qutbiy mintaqa)

Qutbiy mintaqaning tabiiy – iqlimiy sharoiti va tuproq zonallari. Arktika tuproqlari zonasi. Subarktik tundra gleyli va loyli – gumusli tuproqlari zonasi

26-mavzu. Boreal mintaqa tuproqlari geografiyasi

Boreal mintaqaning tabiiy – iqlimiy sharoiti va tuproq oblastlari. Tayga – o'rmon oblasti. O'tloq – o'rmon va muzloq – tayga oblastlari.

27-mavzu. Subboreal mintaqa tuproqlari geografiyasi

Subboreal mintaqaning tabiiy – iqlimiy sharoiti va tuproq oblastlari. Nam qo'ng'ir – o'rmon tuproq oblasti. Qora va kashtan tuproqli o'rmon – dasht hamda dasht oblasti. Och – kashtan, qo'ng'ir chala cho'l va sur – qo'ng'ir cho'l tuproq oblasti.

28-mavzu. Subtropik mintaqa tuproqlari geografiyasi. Tropic mintaqa tuproqlari geografiyasi

Subtropik mintaqaning tabiiy – iqlimiy sharoiti va tuproq oblastlari. Subtropik sernam – o'rmon oblasti. Subtropik kserofit – o'rmon va buta – dasht oblasti. Subtropik chala cho'l va cho'l oblasti. Tropic mintaqaning tabiiy-iqlimiy sharoiti va tuproq oblastlari. Tropic nam va mavsumiy nam o'rmon oblasti.

Tropic kserofit – o'rmon va savanna oblasti. Tropic chala cho'l va cho'l oblasti.

29-mavzu. O'zbekiston tuproqlari geografiyasi

O'zbekistonda tuproqlar geografiyasining rivojlanishi. O'zbekistonning tekislik provinsiyasi tuproqlari geografiyasi. O'zbekistonning tog'oldi va tog' provinsiyasi tuproqlari geografiyasi.

30-mavzu. Tuproq kartalari, yer kadastri va tuproq bonitrovkasi hamda yer resurslari. Tuproqlarning ahamiyati va uni muhofaza qilish

Tuproqni kartalash va tuproq kartalari. O'zbekiston tuproq kartasi. Yer kadastri va tuproq bonitrovkasi. Dunyoning yer resurslari. Tuproqning tabiatdagi roli. Tuproqning jamiyat hayotidagi ahamiyati. Tuproqni muhofaza qilish.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Fanning maqsadi va vazifalari, Geologiya fanining tarmoqlari. Geologiya fanining rivojlanish tarixi
2. Yer sharining koinotda tutgan o'rnini. Osmon yoritgichlari haqida tushuncha. Quyosh tizimi Mineralogiya. Mineral va tog' jinslari haqida tushuncha. Tog' jinslarining genetik turlari
3. Endogen geologik jarayonlar. Magmatizm. Vulkanlar haqida tushuncha va ularning mahsulotlari. Effuziv va intruziv jinslar. Ular bilan bog'liq holda shakllangan foydali qazilma boyliklar
4. Zilzila. Seysmik va aseysmik hududlar geologiyasi. Ekzogen geologik jarayonlar haqida tushuncha. Nurash va uning geologik ahamiyati
5. Gidrosferaning geologik faoliyati. Okean va dengizlarning geologik faoliyati. Daryolarning geologik faoliyati. O'zan eroziyasi, jarlanish, suffoziya
6. Yer osti suvlarining geologik faoliyati. Karst va psevdokarst. Ko'l va botqoqliklarning geologik faoliyati
7. Muzliklarning geologik faoliyati, tog' muzlikliklari. Quyi muzliklar va abadiy do'ngloq yerlarning geologik faoliyati. Shamolning geologik faoliyati
8. Shamolning geologik faoliyati
9. Paleontologiya va Paleogeografiya asoslari.
10. Paleozoologiya, paleobotanika.
11. Stratigrafiya. Yerning geologik rivojlanish tarixi. Tog' ko'tarilish bosqichlari.
12. Tokembriy geologik davrlarning rivojlanish tarixi. Arxey, proterozoy erasi
13. Paleozoy geologik davri tarixi. Kembriy, ordovik, silur, devon, toshko'mir, perm davrlari
14. Mezazoy erasi. Trias, yura, bo'r davrlari
15. Kaynazoy erasi. Paleogen, neogen, to'rtlamchi davrlari
16. Tabiiy geografiya uchun tuproqshunoslik va tuproqlar geografiyasining ahamiyati.
17. Tuproqlarni o'rnatish tarixi
18. Giperegenez jarayoni va tuproq hosil qiluvchi tog' jinslarining vujudga kelishi
19. Tuproq hosil bo'lishining biologik omillari va tuproqning organik qismi

20. Tuproq hosil bo'lishida iqlim va gidrologik omillarning o'ri
21. Tuproq hosil bo'lishida rel'efning ahamiyati
22. Tuproqlarning morfologiyasi, tarkibi, tuzilmasi va xossalari
23. Tuproqlar tasnifi, turlari va tuproq unumdorligi
24. Geografik zonallik qonuniyati va tuproq-geografik rayonlashtirish
25. Arktika, tundra va o'rmon tundra tuproqlari (qutbiy mintaqa)
26. Boreal mintaqa tuproqlari geografiyasi
27. Subboreal mintaqa tuproqlari geografiyasi
28. Subtropik mintaqa tuproqlari geografiyasi. Tropik mintaqa tuproqlari geografiyasi
29. O'zbekiston tuproqlari geografiyasi
30. Tuproq kartalari, yer kadastri va tuproq bonitrovkasi hamda yer resurslari. Tuproqlarning ahamiyati va uni muhofaza qilish

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyiha maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. O'rta Osiyoda geologik bilimlarning rivojlanish tarixi
2. Yevropada geologik bilimlarning rivojlanish tarixi
3. Minerallar tasnifi
4. Kolorado kanyoni va uning geologik tarixi
5. Dunyo bo'ylab tarqalgan geologik g'orlar va ularning paydo bo'lish qonuniyatlari
6. Qadimgi toshqotgan fauna va flora qizilmalarini saqlangan holatlari ularning saqlanishining sharoitlari
7. Konlar va foydali qazilmalar haqida tushuncha.
8. Minerallar tasnifi. Silikatlar, sulfidlar, karbonatlar va boshqalar
9. Endogen geologik jarayonlar. Magmatizm.
10. Tektonik jarayonlar.
11. Yeming asosiy geosukturalari.
12. Litosfera tektonik plitalari
13. Metamorfik tog' jinslari tasnifi, foydali qazilmalari.
14. Antropogen geologik davr tasnifi.
15. Tetis dengizining tarixiy paydo bo'lishi va chekinishi.
16. A.Vegener hayoti va ijodi
17. O'zbek geologlari hayoti va ijodi

18. Bo'r geologik davri
19. Gondvana supermaterigining parchalanish tarixi.
20. Toshko'mir davri geologiyasi
21. Perm davri geologiyasi
22. Ordovik davri geologiyasi
23. Trias davri geologiyasi
24. Kembriy davri geologiyasi
25. Neogen davri geologiyasi
26. Yura geologik davri geologiyasi
27. Paleogen geologik davri geologiyasi
28. Gersin tog' burmalanish bosqichi tarixi
29. Kaledon tog' burmalanish bosqichi tarixi
30. Alp tog' burmalanish bosqichi tarixi
31. Mezazoy tog' burmalanish bosqichi tarixi
32. Baykal tog' burmalanish bosqichi tarixi
33. Ekzogen geologik jarayonlar
34. Rudali foydali qazilma boyliklar
35. Norudali foydali qazilma boyliklar
36. Yoqilg'i foydali qazilma boyliklar
37. Geologiya fanining boshqa fanlar bilan aloqadorligi.
38. Paleogeografik xaritalar
39. Dengiz fatsiyasi. Cho'kindilarning hosil bo'lish qonuniyatlari va shu asosda qadimiy dengiz (okean) havzalarini tiklash usullari
40. Nerit suv havzasi
41. Batial fatsiyalari va uning yotqizilari.
42. Magmatik fatsiya.
43. Metamorfik fatsiya.
44. Kontinental fatsiya.
45. Qazilma fatsiyalari.
46. V.V.Dokuchayev-tuproqshunoslik va tuproqlar geografiyasining asoschisi.
47. O'zbekistonda "Tuproqlar geografiyasi" fanining rivojlanishi.
48. Tuproq hosil qiluvchi g'ovaksimon nurash mahsulotlari.
49. Tuproqning mexanik tarkibi.
50. Organizmlar va tuproq hosil bo'lishi hamda geografiyasi.
51. Tuproq hosil bo'lishida iqlimning o'ri.
52. Tuproq hosil bo'lishida rel'efning ahamiyati.
53. Tuproq gumusi va unumdorligi.
54. Tabiat va jamiyat hayotida tuproqning ahamiyati
55. Tuproqlar geografik tarqalishining asosiy qonuniyatlari
56. Tuproq – geografik rayonlashtirish
57. Arktika, tundra va o'rmon tundra tuproqlari
58. O'rmon va o'rmon dasht tuproqlari
59. Dasht tuproqlari
60. Chala cho'l tuproqlari

61. Cho'l tuproqlari 62. Subtropik kserofit – o'rmon oblasti tuproqlari 63. Buta – dasht oblasti tuproqlari 64. Subtropik cho'l oblasti tuproqlari 65. Subtropik chala cho'l oblasti tuproqlari 66. Savanna va siyrak o'rmonlar tuproqlari 67. Dag'al bargli doimiy yashil bargli o'rmonlar tuproqlari 68. O'zbekistonda tuproqlar geografiyasining rivojlanishi 69. O'zbekistonning tekislik mintaqasi tuproqlari geografiyasi 70. O'zbekistonning tekislik mintaqasi tuproqlarini muhofaza qilish 71. O'zbekistonning tog' va tog'oldi mintaqasi tuproqlari geografiyasi 72. O'zbekistonning tog' va tog'oldi mintaqasi tuproqlari muhofaza qilish 73. Tuproq kesmasi va kartasini tuzish. 74. O'zbekistonning balandlik mintaqasi tuproqlari joylashuvi geografiyasi 75. Tuproq boniteti 76. Tuproqlar muhofazasi	V. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - Geologiya. Tuproqlar geografiyasi fanining maqsad va vazifalarini, rivojlanish tarixi, magmatizm va uning turlari, tektonik xarakatlar va ularning turlarini, seysmik jarayonlar, tuproqning tabiat zonalari va balandlik mintaqalari bo'ylab geografik tarqalish qonuniyatlari, tuproq kesmalarini qo'yish, genetik qatlamlarni ajratish, ularni kartada tasvirlash, tuproqlar geografiyasi bo'yicha asosiy shakllari haqida <i>tasavvur va bilimga ega bo'lishi</i>; - Talaba tog' jinslarini kelib chiqishiga ko'ra turlarni, nomlarini, foydali qazilmalarini aniqlay olish, qishloq xo'jalik ishlab chiqarishning asosiy vositasi bo'lgan tuproqlarning hosil bo'lish jarayoni, rivojlanishi, tarkibi va xossalari hamda ularning geografik tarqalish qonuniyatlari, tuproq kartalarining iqtisodiyotda qo'llash, tahlil qilish va prognoz qilish kabi <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi</i>; Talaba dalada tog' jinslarini turlarini, fizik va kimyoviy xossalari, nurash darajasini, foydali qazilmalarini nomini topish, ularni kartaga tushirish, tuproqlarning mexanik tarkibi, fizik va suv xossalari mustaqil ravishda aniqlay olish, tuproqlar geografiyasini kartaga tushira olish va ularni tahlil qilish to'g'risida aniq <i>malakalariga ega bo'lishi kerak</i>.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruza; • keys-stadi; • individual loyihalar; • taqdimotlar qilish; • guruhlarda ishlash; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish;
3.	4.	10

• "BBB", "Tarozi", "SWOT-tahlil", "Sinkveyn", "FSMU", o'yin, musobaqa, ayllanma trenirovka, takroriy mashq, o'zgaruvchan mashq, qat'iy tartiblashgan mashqlar.	VII. Kreditlarni olish uchun talabalar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirishi zarur.	VIII. Asosiy adabiyotlar: 1. Nizomov A. va b. Geologiya. O'quv qo'llanma T.: Info Capital Group, 2019. 2. Toshmuhammedov B.T. Umumiy geologiya. Darslik.T.: Noshir, 2011. 3. Qurbonov A.S. Geologiya. O'quv qo'llanma T.: O'qituvchi, 1992. 4. Xodjimatomov A.N., Xolmurodov Sh.A. Tuproqlar geografiyasi. –T.: Fan va texnologiyalar. 2018. 5. Toshxo'jayev R. Tuproqshunoslik (Amaliy mashg'ulotlari). – T.: TDPU, 2008. 6. Qurbonov A. S. Geologiya. O'quv qo'llanma. T.: O'qituvchi, 1992.	IX. Qo'shimcha adabiyotlar: 1. Mirziyoyev Sh. M. Erkin va farovon, demokratik o'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutq / Sh.M. Mirziyoyev. –T.: O'zbekiston, 2016. -56 b. 2. Mirziyoyev Sh. M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Mamlakatimizni 2016 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruza, 2017 yil 14 yanvar / Sh.M. Mirziyoyev. –T.: O'zbekiston, 2017. –104 b. 3. Mirziyoyev Sh. M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruza. 2016 yil 7 dekabr / Sh.M.Mirziyoyev. –T.: O'zbekiston, 2017. –48 b. 4. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Mazkur kitobdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2016 yil 1 noyabrda 24 noyabrga qadar Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri saylovchilari vakillari bilan o'tkazilgan saylovoldi uchrashuvlarida so'zlagan nutqlari o'rin olgan. / Sh.M.Mirziyoyev. –T.: O'zbekiston, 2017. -488 b. 5. O'zbekiston respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar
5.	6.	11	11

strategiyasi to'g'risida. (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modd) X.Axborot manbalari: 1. www.cspi.uz 2. www.pedagog.uz 3. www.edu.uz 4. www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O'z.MK) 5. http://ziyonet.uz — Ziyonet axborot-ta'lim resurslari portali	
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023 yil "29" <i>avgust</i> dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun mas'ullar va dastur mualliflari: Urazbayev A.K. – CHDPU "Geografiya" kafedrasi professor v.b., g.f.d.
9.	Taqrirlashchilar: Xodjimatomov A.N. – TDPU "Geografiya va uni o'qitish metodikasi" kafedrasi professor, g.f.n. Sobitova N.T. – Sh.Rashidov nomidagi SamDU "Geografiya va tabiiy resurslar" kafedrasi dotsenti v.b. g.f.f.d., (PhD).